

SADRŽAJ

DIO PRVI

PORIJEKLO, IZVORI, PRINCIPI

Odjeljak 1.

PRVOBITNI OBLICI SOCIJALNOG DIJALOGA I KOLEKTIVNOG PREGOVARANJA

A. Razvoj socijalnog dijaloga i kolektivnog pregovaranja do početka Prvog svjetskog rata	13
1. Pojava radničkih pokreta	15
2. Razvoj zakonodavstva i priznavanje prava na radničko organizovanje	17
B. Razvoj socijalnog dijaloga i kolektivnog pregovaranja između Prvog i Drugog svjetskog rata	22
3. Osnivanje Međunarodne organizacije rada	25
4. Osnivanje prvih zajedničkih tijela socijalnih partnera	27
5. Socijalni dijalog i kolektivno pregovaranje u Kraljevini Jugoslaviji između dva svjetska rata	29
V. Razvoj socijalnog dijaloga i kolektivnog pregovaranja nakon Drugog svjetskog rata	31
G. Socijalni dijalog i kolektivno pregovaranje u nastajanju radnog zakonodavstva Republike Srpske	33
6. Nastanak radnog zakonodavstva i prva faza u razvoju socijalnog dijaloga i kolektivnog pregovaranja	34
7. Druga faza u razvoju socijalnog dijaloga i kolektivnog pregovaranja	36
8. Aktuelna faza u razvoju socijalnog dijaloga i kolektivnog pregovaranja	38

Odjeljak 2.

IZVORI PRAVA OD ZNAČAJA ZA SOCIJALNI DIJALOG I KOLEKTIVNO PREGOVARANJE

A. O izvorima prava, uopšte	42
B. Izvori prava nacionalnog karaktera	43
1. Kogentni izvori prava	44
1.1. Ustav kao izvor prava	44
1.2. Zakon kao izvor prava	47
1.3. Podzakonski akti kao izvor prava	49
2. Autonomni izvori prava	51
2.1. Kolektivni ugovori kao izvori radnog prava	52
2.2. Opšti akti poslodavca kao izvori prava	54
2.3. Ugovor o radu kao izvori prava	56
3. Izvori pravnog poretka	57
V. Izvori prava regionalnog karaktera	58
4. Izvori prava Savjeta Evrope	60
4.1. Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda	60
4.2. Evropska socijalna povelja	61

5.	Izvori prava Evropske Unije	64
5.1.	Primarni izvori prava	65
5.2.	Povelje Zajednice kao izvori prava	65
5.3.	Sekundarni i drugi izvori prava	67
G.	Izvori prava međunarodnog karaktera	69
6.	Organizacija ujedinjenih nacija	69
6.1.	Opšta deklaracija o pravima čovjeka	70
6.2.	Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima	71
6.3.	Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima	71
7.	Međunarodna organizacija rada	72
7.1.	Konvencije Međunarodne organizacije rada	74
7.2.	Preporuke Međunarodne organizacije rada	77
8.	Međunarodni ugovori kao izvori prava	78
D.	Međusobni odnos izvora prava	79
9.	Međusobni odnos kogentnih izvora prava	81
10.	Međusobni odnos autonomnih izvora prava	83
11.	Međusobni odnos kogentnih i autonomnih izvora prava	85
12.	Odnos izvora prava nacionalnog karaktera i izvora prava regionalnog i međunarodnog karaktera	87

Odjeljak 3.

PRINCIPI KOJI UTIČU NA SOCIJALNI DIJALOG I KOLEKTIVNO PREGOVARANJE

A.	Princip autonomnosti	89
1.	Autonomnost sindikalnih organizacija.....	90
2.	Autonomnost organizacija poslodavaca	92
B.	Princip dobrovoljnosti	93
V.	Princip povoljnosti za radnike (<i>in favorem laboratoris</i>)	95
G.	Princip tripartizma u socijalnom dijalogu	96
3.	Pojam i značaj tripartizma	99
4.	Osnovne karakteristike i definicije tripartizma	100
4.1.	Definicije tripartizma	101
4.2.	Subjekti tripartitnih odnosa	104
5.	Faktori koji doprinose razvoju tripartizma	106
6.	Predmet tripartitne saradnje	108
6.1.	Ekonomska i socijalna politika	109
6.2.	Budžet	109
6.3.	Monetarna i poreska politika	110
6.4.	Politike socijalne zaštite	110
6.5.	Plate, naknade i druga primanja	111
6.6.	Saradnja u oblasti radnih odnosa	111
6.7.	Politike zapošljavanja	112
7.	Oblici saradnje socijalnih partnera	113
7.1.	Formalni oblici saradnje	113
7.1.1.	Vrste formalnih oblika saradnje	115

7.1.2.	Saradnja putem zaključivanja tripartitnih akata	116
7.1.3.	Institucionalizovane forme tripartitne saradnje	117
7.1.3.1.	Načelo tripartizma i Međunarodna organizacija rada	117
7.1.3.2.	Načelo tripartizma i Evropsko radno pravo	118
7.1.3.3.	Načelo tripartizma i nacionalno zakonodavstvo	120
7.1.3.4.	Načelo tripartizma u lokalnoj zajednici	121
7.2.	Neformalni oblici saradnje	122
7.3.	Odstupanja od tripartizma u socijalnom dijalogu	123
7.3.1.	Pravo na participaciju	123
7.3.1.1.	Participacija radnika u odlučivanju	124
7.3.1.2.	Participacija radnika u svojini	126
7.3.1.3.	Participacija u dobiti ili profitu	126
D.	Princip bipartizma u kolektivnom pregovaranju	127
8.	Bipartizam u postupku kolektivnog pregovaranja	128
9.	Bipartizam u odnosu poslodavca i savjeta radnika	130
10.	Odstupanja od bipartizma u kolektivnom pregovaranju	133

DIO DRUGI

SUPSTANCA SOCIJALNOG DIJALOGA I KOLEKTIVNOG PREGOVARANJA

Odjeljak 1.

SOCIJALNI DIJALOG

A.	Pojam i cilj socijalnog dijaloga	136
1.	Uslovi za efikasnost socijalnog dijaloga	140
B.	Učesnici u socijalnom dijalogu	140
2.	Organizacija radnika	141
2.1.	Sindikalne slobode i prava	143
2.1.1.	Evropska unija i sindikalne slobode i prava	148
2.1.2.	Sindikalne slobode i prava u Republici Srpskoj	149
2.2.	Principi organizovanja sindikata	149
2.2.1.	Nacionalne sindikalne organizacije	150
3.	Organizacije poslodavaca	152
3.1.	Udruženje poslodavaca	152
3.2.	Oblici organizovanja udruženja poslodavaca	154
3.2.1.	Nacionalno udruženje poslodavaca	154
3.3.	Privredna komora	156
4.	Država kao subjekat u socijalnom dijalogu	158
4.1.	Država odnosno jedinica lokalne samouprave kao poslodavac	159
4.2.	Normativna aktivnost države	161
4.3.	Podsticanje na dijalog, kolektivno pregovaranje, zaključivanje kolektivnih ugovora	163
4.4.	Utvrđivanje minimalnih pravila i principa	165
4.5.	Propisivanje minimalnih plata	166
4.6.	Aktivne mjere zapošljavanja	166
4.7.	Politike plata i cijena	169
5.	Drugi subjekti u socijalnom dijalogu	170

V. Socijalni dijalog u Republici Srpskoj	172
6. Oblici socijalnog dijaloga u Republici Srpskoj	173

Odjeljak 2.

KOLEKTIVNO PREGOVARANJE

A. Pojam i cilj kolektivnog pregovaranja	176
1. Bitni elementi kolektivnog pregovaranja	178
2. Učesnici u kolektivnom pregovaranju	180
2.1. Sindikalna organizacija kod poslodavca	183
2.2. Posebne/granske sindikalne organizacije	184
2.3. Većina radnika	185
2.4. Poslodavac i granska udruženja poslodavaca	186
3. Sindikalne organizacije i organizacije poslodavaca međunarodnog i regionalnog karaktera	187
3.1. Sindikalne organizacije regionalnog karaktera	187
3.2. Sindikalne organizacije međunarodnog karaktera	191
3.3. Udruženja poslodavaca regionalnog i međunarodnog karaktera	192
4. Mehanizmi kolektivnog pregovaranja	195
5. Postupak kolektivnog pregovaranja	197
6. Kolektivni ugovori	200
6.1. Nastanak i razvoj kolektivnih ugovora	200
6.2. Pojam kolektivnog ugovora	202
6.3. Predmet i sadržina kolektivnog ugovora	204
6.4. Pravna priroda kolektivnog ugovora	206
6.4.1. Ugovorna teorija	206
6.4.2. Normativna teorija	208
6.4.3. Mješovita teorija	209
6.5. Vrste kolektivnih ugovora	210
6.6. Odnos kolektivnih ugovora	213
6.7. Primjena i dejstvo kolektivnog ugovora	214
6.7.1. Proširenje dejstva kolektivnog ugovora	216
6.8. Teritorijalno i personalno važenje, objavljivanje i forma kolektivnih ugovora	219

Odjeljak 3.

REPREZENTATIVNOST KAO USLOV ZA UČEŠĆE U SOCIJALNOM DIJALOGU I KOLEKTIVNOM PREGOVARANJU

1. Reprezentativnosti sindikata	222
2. Reprezentativnost udruženja poslodavaca	223
3. Postupak utvrđivanja reprezentativnosti	224
3.1. Nadležni organ	224
3.2. Podnošenje zahtjeva za utvrđivanje reprezentativnosti	225
3.3. Postupak po zahtjevu za utvrđivanje reprezentativnosti	226
4. Preispitivanje utvrđene reprezentativnosti	228
5. Prava reprezentativnih sindikata i udruženja poslodavaca	229
6. Registracija sindikalnih organizacija	230
6.1. Sindikalni predstavnik	231

DIO TREĆI

KOLEKTIVNI SPOROVI I METODI Njihovog RJEŠAVANJE

Odjeljak 1.

SPOROVI POVODOM KOLEKTIVNOG PREGOVARANJA

A. Pojam i karakteristike kolektivnog radnog spora	234
1. Subjekti u kolektivnom radnom sporu	237
2. Predmet kolektivnog radnog spora	238
3. Organi i postupci za rješavanje kolektivnih radnih sporova	239
B. Vrste kolektivnih radnih sporova	241
4. Pravni i interesni kolektivni sporovi povodom kolektivnih ugovora	241
5. Kolektivni radni spor povodom štrajka	242
6. Vrste kolektivnih radnih sporova u odnosu na strane	243
7. Vrste kolektivnih radnih sporova prema nivou na kojem nastaju	245

Odjeljak 2.

RJEŠAVANJE KOLEKTIVNIH SPOROVA

A. Principi rješavanja kolektivnih radnih sporova	246
1. Princip autonomnosti	246
2. Princip dobrovoljnosti	247
3. Princip bipartizma	248
4. Princip ravnopravnosti strana u sporu	250
B. Metodi rješavanja kolektivnih radnih sporova	250
5. Vrste formalnih metoda i institucija za rješavanje kolektivnih radnih sporova	251
V. Rješavanje kolektivnih sporova mirnim putem	253
6. Specijalizovane institucije za mirno rješavanje radnih sporova	253
7. O metodama rješavanja kolektivnih radnih sporova mirnim putem	255
7.1. Mirenje	255
7.1.1. Vrste mirenja	256
7.2. Posredovanje	256
7.2.1. Vrste posredovanja	257
7.3. Arbitraža	257
7.3.1. Prednosti arbitražnog rješavanja sporova	258
7.3.2. Vrste arbitraža	260
G. Mirno rješavanje kolektivnih radnih sporova u Republici Srpskoj	263
8. Mirenje i arbitraža kao metode rješavanja radnih sporova	265
9. Pravila i postupci rješavanja individualnih i kolektivnih radnih sporova	268
9.1. Zajednička i posebna pravila postupaka mirnog rješavanja radnih sporova	269
9.2. Postupci mirnog rješavanja radnih sporova	271
9.2.1. Rješavanje individualnog radnog spora	271
9.2.2. Rješavanje pravnog kolektivnog radnog spora	275
9.2.3. Rješavanje interesnog kolektivnog radnog spora	277
9.2.4. Rješavanje kolektivnog radnog spora u djelatnostima od opšteg interesa	278
9.2.5. Rješavanje radnih sporova posredstvom arbitražne komisije	279

10. Miritelji i arbitri - izbor, prava i dužnosti	280
D. Rješavanje kolektivnih radnih sporova putem pritiska	282
11. Štrajk kao metod rješavanja kolektivnih radnih sporova	284
11.1. Pojam i vrste štrajka	285
11.2. Odluka o stupanju u štrajk i štrajkački odbor	287
11.3. Najava štrajka	287
11.4. Dužnost štrajkačkog odbora i poslodavca	289
11.5. Ograničenje prava na štrajk (poseban režim štrajka)	290
11.6. Prestanak štrajka	292
11.7. Zaštita štrajkačkog odbora i pravne posljedice štrajka	294
12. Ostale metode rješavanja kolektivnih radnih sporova	295
12.1. Picketing (štrajkačka straža)	296
12.2. Bojkot	297
12.3. Lock out	298
E. Rješavanje kolektivnih radnih sporova putem nadležnih sudova	299
ZAKLJUČCI	301
LITERATURA	311